

మయూరమహాకవి ప్రణీత

సూర్యశతకమ్

(కేవలం ఒక్క శతకం తోనే కాళిదాసు, దండి, భవభూతి వంటి మహాకవుల సరసన చేరినవాడు మయూరుడు. భాషాపాటవం కదం తొక్కే ఈ సూర్యశతకం తేలిగ్గా కొరుకుడు పడదు కాని అర్థం కాకపోయినా సరే పైకి చదివితే అమితానందం కలిగిస్తుంది. ప్రయత్నించండి.)

జమ్భారాతీభకుమ్భోద్భవ దధతః సాన్త్రసిన్తూరరేణుం
రక్తాః సిక్తా ఇవౌఘైరుదయగిరితఢీధాతుధారాద్రవస్య
ఆయాన్త్యా తుల్యకాలం కమలవనరుచేవారుణా వో విభూత్వై
భూయాసుర్భాసయన్తో భువనమభినవా భానవో భానవీయాః 1

భక్తిప్రహ్వయ దాతుం ముకులపుటకుటికోటరక్రోడలీనాం
లక్ష్మీమాక్రష్టకామా ఇవ కమలవనోద్ధాటనం కుర్వతే యే
కాలాకారాన్ధకారాననపతితజగత్సాధ్వసధ్వంసకల్యాః
కల్యాణం వః క్రియాసుః కిసలయరుచయస్తే కరా భాస్కరస్య 2

గర్భేష్యమ్భోరుహాణాం శిఖరిషు చ శితాగ్రేషు తుల్యం పతన్తః
ప్రారమ్భే వాసరస్య పుష్పరతిసమయే చైకరూపాస్తథైవ్య
నిష్యరాయం ప్రవృత్తాన్త్రీభువనభవనప్రాజ్ఞణే పాన్తు యుష్మా-
నూష్మాణం సంతతాధ్వశ్రమజమివ భృశం బిభృతో బ్రధ్నపాదాః 3

ప్రభ్రశ్యత్సుత్తరీయత్విషి తమసి సముద్దీక్ష్య వీతావృతీన్పాగ్ -
జన్తూస్తన్తూన్యథా యానతను వితనుతే తిగ్మరోచిర్మరీచీన్
తే సాన్త్రీభూయ సద్యః క్రమవిశదదశాశాదశాలీవిశాలం
శఖ్యత్సంపాదయన్తోప్పరమమలమలం మజ్జలం వో దిశన్తు 4

న్యక్కుర్వన్నోషధీశేముషితరుచి శుచేవౌషధీః ప్రోషితాభా
భాస్వద్గ్రావోద్ధతేన ప్రథమమివ కృతాభ్యుద్గతిః పావకేన
పక్షచ్ఛేదప్రణాస్సక్తుత ఇవ దృషదో దర్శయన్పాతరద్రే-

రాతామ్రస్తీవభానోరనభిమతనుదే స్తాద్గభస్యద్గమో వః 5

శీర్ణపూణాన్విపాణీన్వగ్రణిభిరపఘనైర్ఘరరావ్యక్తఘోషాన్
దీర్ఘామూతానఘౌఘైః పునరపి ఘటయత్యేక ఉల్లాఘయన్ యః
ఘర్మాంశోస్తస్య వోన్తర్ద్విగుణఘనఘృణానిఘ్ననిర్విఘ్నవృత్తే-
ర్దత్తార్ఘాః సిద్ధసంఘైర్ద్విద్ధతు ఘృణయః శీఘ్రమంఘోవిధాతమ్ 6

బిభ్రాణా వామనత్వం ప్రథమమయ తథైవాంశవః ప్రాంశవో వః
క్రాంతాకాశాన్తరాలాస్తద్ను దశదిశః పూరయన్తస్తతోపి
ధ్వాన్తాదాచ్ఛిద్య దేవద్విష ఇవ బలితో విఖ్యమాఖ్యఘ్నవానాః
కృచ్ఛాఘ్నయహేలోపహాసితహారయో హారిదఖ్వా హారన్తు 7

ఉద్గాడేనారుణిమ్నా విదధతి బహులం యేరుణస్యారుణత్వం
మూర్ధోద్ఘాతౌ ఖలీనక్షతరుధిరరుచో యే రథాఞ్జాననేఘ
శైలానాం శేఖరత్వం శ్రితశిఖరిశిఖాస్తన్వతే యే దిశన్తు
ప్రేన్వన్తః ఖే ఖరాంశోః ఖచితదినముఖాస్తే మయూఖాః సుఖం వః 8

దత్తానందాః ప్రజానాం సముచితసమయాకృష్టస్యఘైః పయోభిః
పూర్వోహ్యే విప్రకీర్ణా దిశి దిశి విరమత్యహ్ని సంహారభాజః
దీప్తాంశోర్ద్విర్లుదుఃఖప్రభవభవభయోద్న్వదుత్తారనావో
గావో వః పావనానాం పరమపరిమితాం ప్రీతిముత్పాదయన్తు 9

బన్ధధ్వంసైకహేతుం శిరసి నతిరసాబద్ధసంధ్యాన్జలీనాం
లోకానాం యే ప్రబోధం విదధతి విపులామ్బుజఖణ్డాశయేవ
యుష్మాకం తే స్వచిత్తప్రథితపుణుతరప్రార్థనాకల్పవృక్షాః
కల్పనతాం నిర్వికల్పం దినకరకిరణాఃకేతవః కల్మషస్య 10

ధారా రాయో ధనాయాపది సపది కరాలమ్భభూతాః ప్రపాతే
తత్త్వాలోకైకదీపాస్త్రిదశపతిపురప్రస్థితౌ వీధ్య ఏవ
నిర్వాణోద్యోగియోగిప్రగమనిజతనుద్వారి వేత్రాయమాణా-
స్త్రాయన్తాం తీవ్రభానోర్ద్విపముఖసుఖా రశ్మయః కల్మషాద్యః 11

ప్రాచి ప్రాగాచరన్త్యోనతివిరమచలే చారుచూడామణిత్వం
ముచ్చన్త్యో రోచనామభః ప్రచురమివ దిశాముచ్చైర్చచ్చరచనాయ
చాటూత్కైచ్చక్రనామ్నాం చతురమవిచల్లైర్లోచనైరర్చ్యమానా-
చ్ఛేష్టన్తాం చిన్తితానాముచితమచరమాచ్ఛణ్ణరోచీరుచో వః 12

ఏకం జ్యోతిర్వృశౌ ద్వే త్రిజగతి గదితాన్యజ్జజ్ఞాన్యైచ్చతుర్భి-
ర్భూతానాం పన్నమం యాన్యలమృతుషు తథా షట్సు నానావిధాని
యుష్మాకం తాని సప్తత్రిదశమునినుతాన్యష్టదిగ్భాన్తి భానో-
ర్యాన్తి ప్రాహ్యే నవత్వం దశ దధతు శివం దీధితీనాం శతాని 13

ఆవృత్తిభ్రాన్తవిశ్వాః శ్రమమివ దధతః శోషిణః సోష్షణేవ
గ్రీష్మే దావార్నితప్తా ఇవ రసమసకృద్యే ధరిత్ర్యా ధయన్తి
తే ప్రావృష్యాత్తపానాతిశయరుజ ఇవోద్వాన్తతోయా హిమర్తౌ
మార్తణ్ణస్యాప్రచణ్ణాచ్ఛిరమశుభభిదేభీషవో వో భవన్తు 14

తత్వానా దిగ్వధూనాం సమధికమధురాలోకరమ్యామవస్థా-
మారుఢప్రాధితేశోత్కలితకపిలిమాలంకృతిః కేవలైవ
ఉజ్జృమ్భామ్భోజనేత్రద్యుతిని దినముఖే కించిదుద్భిద్యమానా
శ్మశ్రుశ్రేణీవ భాసాం దిశతు దశశతి శర్మ ఘర్మత్విషో వః 15

మౌలీన్త్రోర్మేష మోషీద్ద్యుతిమితి వృషభాన్కేన యః శన్కినేవ
ప్రత్యగ్రోద్ధాటితామ్భారుహకుహరగుహాసుస్థితేనేవ ధాత్రా
కృష్ణేన ధాన్తకృష్ణస్వతనుపరిభవత్రస్సునేవ స్తుతోలం
త్రాణాయ స్తాత్తనీయానపి తిమిరరిపోః స త్విషాముద్గమో వః 16

విస్తీర్ణం వ్యోమ దీర్ఘాః సపది దశ దిశో వ్యస్తవేలామ్భసోభీన్
కుర్వదిచ్ఛర్ష్యశ్యనానానగనగరనగాభోగపృథీవం చ పృథీవమ్
పద్మిన్యుచ్ఛాస్యతే యైరుషసి జగదపి ధ్వంసయిత్వా తమిస్రా-
ముస్రా విస్రంసయన్తు ద్రుతమనభిమతం తే సహస్రత్విషో వః 17

అస్తవ్యస్తవ్యతూన్యో నిజరుచిరనిశానశ్వరః కర్తుమీశో
విశ్వం వేశ్మేవ దీపః ప్రతిహతతిమిరం యః ప్రదేశస్థితోపి
దిక్కాలాపేక్షయాసౌ త్రిభువనమటతస్తిగృభానోర్నవాఖ్యాం
యాతః శాతక్రతవ్యాం దిశి దిశతు శివం సోర్చిషాముద్గమో వః 18

మా గాన్మానిం మృణాలీ మృదురితి దయయేవాప్రవిష్టోహిలోకం
లోకాలోకస్య పార్శ్వం ప్రతపతి న పరం యస్తదాఖ్యార్థమేవ
ఊర్ధ్వం బ్రహ్మణ్ణఖణ్ణస్ఫుటనభయపరిత్యక్తైర్ఘ్నో ద్యుసీమ్ని
స్వేచ్ఛాపశ్యావకాశావధిరవతు స వస్తాపనో రోచిరోఘః 19

అశ్యామః కాల ఏకో న భవతి భువనాన్తోపి వీతేన్ధకారే
సద్యః ప్రాలేయపాదో న విలయమచలశ్చన్త్రమా అప్యవైతి
బన్ధః సిద్ధాన్జలీనాం న హి కుముదవనస్యాపి యత్రోజ్జహానే
తత్ప్రాతః ప్రేక్షణీయం దిశతు దినపతేర్దామ కామాధికం వః 20

యత్కాన్తిం పజ్జజానాం న హారతి కురుతే ప్రత్యుతాధిక్యరమ్యాం
నో ధత్తే తారకాభాం తిరయతి నితరామాశు యన్నిత్యమేవ
కర్తుం నాలం నిమేషం దివసమపి పరం యత్తదేకం త్రిలోక్యా-
శ్చక్షుః సామాన్యచక్షుర్విసదృశమఘభిదాస్వతఃస్తాన్మహో వః 21

జ్ఞాం స్కేపీయః క్షపామఘఃశిశిరతరజలస్పర్శతర్వాదృతేవ
ద్రాగాశా నేతుమాశాద్విరదకరసరఃపుష్కరాణీవ బోధమ్
ప్రాతః ప్రోల్లన్వ్య విష్టోః పదమపి ఘృణయేవాతివేగాద్దవీయ-
స్యద్దామ ద్యోతమానా దహతు దినపతేర్ద్ధర్మిమిత్తం ద్యుతిరవః 22

నో కల్పాపాయవాయోరదయరయదలత్త్మాఘరస్యాపి గమ్యా
గాఢోదీర్ఘోజ్జ్వలశ్రీరహని న రహితా నో తమఃకజ్జలేన
ప్రాప్తోత్పత్తిః పతన్గాన్న పునరుపగతా మోషముణ్ణాత్విషో వో
వర్తిః సైవాన్యరూపా సుఖయతు నిశీలదీప్తిపదీపస్య దీప్తిః 23

నిశేషాశావపూరప్రవణగురుగుణ్ణాఘనీయస్వరూపా

పర్వాప్తం నోదయాదౌ దినగమసమయోపప్లవేఘ్యవైవ
 ఆత్యంతం యానభిజ్ఞా క్షణమపి తమసా సాకమేకత్ర వస్తుం
 బ్రధ్నస్యేద్ధా సచిర్వో రుచిరివ రుచితస్యాప్తయే వస్తునోస్తు 24

విభ్రాణః శక్తిమాశు ప్రశమితబలవత్తారకౌర్జిత్యగురీప్వం
 కుర్వాణో లీలయాఘః శిఖినమపి లసచ్ఛస్త్రకాంతావభాసమ్
 ఆదధ్యాదన్ధకారే రతిమతిశయినీమావహాన్వీక్షణానాం
 బాలో లక్ష్మీమపారామపర ఇవ గుహెలాహర్పతేరాతపో వః 25

జ్యోత్స్నాంశాకర్షపాణ్ణుద్యుతి తిమిరమషీశేషకల్మాషమీష-
 జ్జృమ్భోద్భూతేన పిఙ్గం సరసిజరజసా సంధ్యయా శోణశోచిః
 ప్రాతఃప్రారమ్భకాలే సకలమపి జగచ్ఛిత్రమున్మీలయన్తి
 కాన్తిసీక్ష్ణత్విషోక్ష్ణాం ముదముపనయతాత్తూలికేవాతులాం వః 26

ఆయాన్తి కిం సుమేరోః సరణిరరుణితా పాద్మరాగైః పరాగై-
 రాహుస్విత్స్వస్య మాహారజనవిరచితా వైజయన్తి రథస్య
 మాన్జిష్ఠీ ప్రప్థవాహావలివిధుతశిరశ్చామరాలీ ను లోకై-
 రాశన్క్యాలోకితైవం సవితురఘనుదే స్తాత్ప్రభాతప్రభా వః 27

ధ్వాన్తధ్వంసం విధత్తే న తపతి రుచిమన్నాతిరూపం వ్యనక్తి
 న్యక్త్వం నీతావపి నక్తం న వితరతితరాం తావదహ్నస్త్విషం యః
 స ప్రాతర్మా విరంసీదసకలపటిమా పూరయన్యస్మదాశా-
 మాశాకాశావకాశావతరణతరుణప్రక్రమోర్కప్రకాశః 28

తీవ్రం నిర్వాణహేతుర్వదపి చ విపులం యత్ప్రకర్షేణ చాణు
 ప్రత్యక్షం యత్ప్రోక్షం యదిహ యదపరం నశ్వరం శాశ్వతం చ
 యత్సర్వస్య ప్రసిద్ధం జగతి కతిపయే యోగినో యద్విదన్తి
 జ్యోతిస్తద్ ద్విప్రకారం సవితురవతు వో బాహ్యమాభ్యన్తరం చ 29

రత్నానాం మణ్ణనాయ ప్రభవతి నియతోద్దేశలభావకాశం
 వహ్నోర్ధారావది దగ్ధం నిజజడిమతయా కర్తుమానన్తమిన్దోః

యచ్చ త్తైలోక్యభూషావిధిరఘదహనం హ్లాది వృష్ట్యాశు తదోష్
బాహుల్యోత్పాద్యకార్యాధికతరమవతాదేకమేవార్కతేజః 30

మీలచ్చశ్రుర్విజిహ్నుశ్రుతి జడరసనం నిఘ్నితప్రూణవృత్తి
స్వఖ్యాషారాక్షమత్వకృరిముషితమనః శాస్వసమాత్రావశేషమ్
విస్తస్తాఙ్గం పతిత్వా స్వపదపహరతాదశ్రియం వోర్కజన్మా
కాలవ్యాలావలిడం జగదగద ఇవోత్థాపయన్పాకృతాపః 31

నిఃశేషం నైశమమ్భః ప్రసభమపనుదన్నశ్రులేశానుకారి
స్తోకస్తోకాపనీతారుణరుచిరచిరాదస్తదోషానుషఙ్గః
దాతా దృష్టిం ప్రసన్నాం త్రిభువననయనస్యాశు యుష్మద్విరుద్ధం
వధ్యాద్ బ్రధ్నస్య సిద్ధాన్తనవిధిరపరః ప్రాక్తనోర్పిఃప్రచారః 32

భూత్వా జమ్భస్య భేత్తుః కకుభి పరిభవారమ్భభూః శుభ్రభానో-
ర్పిత్రాణా బ్రుభావం ప్రసభమభినవామ్నోజజృమ్భాప్రగలాభ
భూషా భూయిష్ఠశోభా త్రిభువనభవనస్యాస్య వైభాకరీ ప్రాగ్-
విభ్రాన్తి భ్రాజమానా విభవతు విభవోద్భూతయే సా విభా వః 33

సంసక్తం సిక్తమూలాదభివనోద్యానకౌతూహలిన్యా
యామిన్యా కన్యయేవామృతకరకలశావర్జితేనామృతేన
ఆర్కాలోకః క్రియాదోష్ ముదముదయశిరశ్చక్రవాలాలవాలా-
దుద్యన్పాలప్రవాలప్రతిమరుచిరహఃపాదపప్రాక్పిరోహః 34

భిన్నం భాసారుణస్య క్వచిదభినవయా విద్రుమాణాం త్విషేవ
త్వోషున్నక్షత్రరత్నద్యుతినికరకరాలాన్తరాలం క్వచిచ్చ
నాన్తర్నిఃశేషకృష్ణశ్రియముదధిమివ ధ్యాన్తరాశిం పిబన్తా-
దౌరవ్యః పూర్వోప్యపూర్వోగ్నిరివ భవదఘ్నుష్టయేర్కావభాసః 35

గన్ధర్వైర్గద్యపద్యబ్యతికరితవచోహృద్యమాతోద్యవాద్యై-
రాద్యైరోయ నారదాద్యైర్మునిభిరభినుతో వేదవేద్యైర్విభిద్య
ఆసాద్యాపద్యతే యం పునరపి చ జగద్యోవనం సద్య ఉద్య-

న్నద్యోతో ద్యోతితద్యోర్వతు దివసకృతోసావవద్యాని వోద్య 36

ఆవనైశ్చన్త్రకాన్తైశ్చ్యతతిమిరతయా తానవాత్తారకాణా-
మేణాజ్కలోకలోపాదుపహతమహసామోషధీనాం లయేన
ఆరాదుత్ప్రేక్ష్యమాణా క్షణముదయతటాన్తర్లితస్యాహిమాంశో-
రామా ప్రాభాతికీ వోవతు న తు నితరాం తావదావిర్భవన్తి 37

సానౌ సా నౌదయే నారుణితదలపునర్యౌవనానాం వనానా-
మాలీమాలీఢపూర్వా పరిహృతకుహరోపాన్తనిమ్న తనిమ్న
భా వోభావోపశాన్తిం దిశతు దినపతేర్భాసమానా సమానా
రాజీ రాజీవరేణోః సమసమయముదేతీవ యస్యా వయస్యా 38

ఉజ్జృమ్భామ్భోరుహాణాం ప్రభవతి పయసాం యా శ్రియే నోష్ణతాయై
పుష్టాత్యాలోకమాత్రం న తు దిశతి దృశాం దృశ్యమానా విధాతమ్
పూర్వాద్రేవ పూర్వం దివమను చ పునః పావనీ దిజ్ముఖానా-
మేనాన్స్యేనీ విభాసౌ నుదను నుతిపదైకాస్పదం ప్రాక్తనీ వః 39

వాచాం వాచస్పతేరప్యచలభిదుచితాచార్యకాణాం ప్రపన్తై-
ర్వైరశ్చానాం తథోచ్ఛారితచతుర చాం చాననానాం చతుర్ణామ్
ఉచ్యేతార్చాసు వాచ్యమ్యతిశుచి చరితం యస్య నోచ్ఛైర్విచ్య
ప్రాచ్యం వర్చశ్చకాసచ్చిరముపచినుతాత్తస్య చణ్డార్చిషో వః 40

మూన్యద్రేర్థాతురాగస్తరుషు కిసలయో విద్రుహౌఘః సముద్రే
దిజ్మాతక్తోత్తమాన్గేష్వభినవనిహితః సాన్తసిన్ధూరరేణుః
సీమ్ని వ్యోమ్నశ్చ హేమ్నః సురశిఖరిభువో జాయతే యః ప్రకాశః
శోణిమ్నాసౌ ఖరాంశోరుషసి దిశతు వః శర్మ శోభైకదేశః 41

అస్తాద్రీశోత్తమాజ్ఞే శ్రితశశిని తమఃకాలకూటే నిపీతే
యాతి వ్యక్తిం పురస్తాదరుణకిసలయే ప్రత్యుషఃపారిజాతే
ఉద్యన్త్యారక్తపీతామ్పరవిశదతరోద్వీక్షితా తీక్ష్ణభానో-
ర్గక్ష్మిర్గక్ష్మిరివాస్తు స్ఫుటకమలపుటాపాశ్రయా శ్రేయసే వః 42

నీదన్వాన్వభూమిర్న తదుదరభువో బాన్ధవాః కౌస్తుభాద్యా
 యస్యాః పద్మం న పాణౌ న చ నరకరిపూరఃస్థలీ వాసవేశ్మ
 తేజోరూపాపరైవ త్రిషు భువనతలేష్వాదధానా వ్యవస్థాం
 సా శ్రీః శ్రేయాంసి దిశ్యాదశిశిరమహసో మణ్ణలాగ్రోద్ధతా వః 43

రక్షన్వక్షణ్ణహేమోపలపటలమలం లాఘవాదుత్పతన్తః
 పాతన్గః పన్వవజ్ఞాజితపవనజవా వాజినస్తే జగన్తి
 యేషాం వీతాన్యచిహ్నాన్నయమపి వహతాం మార్గమాఖ్యాతి మేరా-
 పుద్యన్నుద్దామదీప్తిర్ద్యుమణిమణిశిలావేదికాజాతవేదాః 44

ప్లుష్టాః పృష్టేంశుపాతైరతినికటతయా దత్తదాహాతిరేక్షై-
 రేకాహాక్రాన్తకృత్స్నుత్రిదివపథపుథుశ్వేసశోషాః శ్రమేణ
 తీవ్రోదన్వాన్వరన్తామహితవిహతయే సప్తయః సప్తసప్తే-
 రభ్యాశాకాశగన్గజలసరలగలావాన్నతాగ్రాననా వః 45

మత్వాన్యాన్పార్శ్వతోశ్వాన్ స్ఫుటికతటదృషద్దృష్టదేహో ద్రవన్తి
 వ్యస్తేహాన్యస్తసంధ్యేయమితి మృదుపదా పద్మరాగోపలేషు
 సా దృశ్యాదృశ్యమూర్తిర్మరకతకటకే క్లిష్టసూతా సుమేరో-
 ర్మూర్ధన్యావృత్తిలబ్ధువగతిరవతు బ్రుధ్నవాహావలిర్వః 46

హేలాలోలం వహన్తి విషధరదమనస్యాగ్రజేనావకృష్టా
 స్వర్వాహీన్యా సుదూరం జనితజవజయా స్యన్దనస్య స్యదేన
 నిర్వాజం తాయమానే హరితిమని నిజే స్ఫితఫేనాహితశ్రీ-
 రశ్రేయాంస్యశ్వపన్త్తిః శమయతు యమునేవాపరా తాపనీ వః 47

మార్గోపాన్తే సుమేరోర్నువతి కృతనతౌ నాకథామ్నాం నికాయే
 వీక్ష్య వ్రీడానతానాం ప్రతికుహరముఖం కింనరీణాం ముఖాని
 సూతేసూయత్యపీషజ్జడగతి వహతాం కంధరారైర్వలద్భి-
 ర్వాహానాం వ్యస్యతాద్వః సమమసమహారేర్హేషితం కల్మషాణి 48

ధున్వన్తో నీరదాలీర్నిజరుచిహరితాః పార్శ్వయోః పక్షతుల్యా-
 స్తాలూతానైః ఖలీనైః ఖచితముఖరుచశ్చోతతా లోహితేన
 ఉడ్డియేవ ప్రజన్తో వియతి గతివశాదర్కవాహఃః క్రియాసుః
 క్షేమం హేమాద్రిహృద్యద్రుమశిఖరశిరఃశ్రేణిశాఖాశుకా వః 49

ప్రాతఃశైలాగ్రరణే రజనిజవనికాపాయసంలక్ష్యలక్ష్మీ-
 ర్విక్షిప్తాపూర్వపుష్పాన్జలిముడునికరం సూత్రధారాయమాణః
 యామేష్వన్కేష్వివాహ్నాః కృతరుచిషు చతుర్వేష జాతప్రతిష్ఠా-
 మవ్యాత్ప్రస్తావయన్వో జగదటనమహానాటికాం సూర్యసూతః 50

ఆక్రాన్త్యా వాహ్యమానం పశుమివ హరిణా వాహకోగ్రోహరీణాం
 భ్రామ్యంతం పక్షపాతజ్జగతి సమరుచిః సర్వకర్మకసాక్షీ
 శత్రుం నేత్రశ్రుతినామవజయతి వయోజ్యేష్ఠభావే సమేపి
 స్తామ్నాం ధామ్నాం నిధిర్యః స భవదఘనుదే నూతనః స్తాదనూరుః 51

దత్తార్జురూరనమైర్వియతి వినయతో వీక్షితః సిద్ధసార్థైః
 సానాథ్యం సారథిర్యః స దశశతరుచేః సాతిరేకం కరోతు
 ఆపీయ ప్రాతరేవ ప్రతతహిమపయఃస్యన్దినిరిన్దభానో
 యః కాష్ఠాదీపనోగ్రే జడిత ఇవ భృశం సేవతే పృష్ఠతోర్కమ్ 52

మున్పన్ రశ్మిన్దినాదౌ దినగమసమయే సంహారంశ్చ స్వతన్త్ర-
 స్తోత్రప్రఖ్యాతవిరోవిరతహరిపదాక్రాన్తిబద్ధాభియోగః
 కాలోత్కర్షాల్లముత్వం ప్రసభమధిపతౌ యోజయన్వో ద్విజానాం
 సేవాప్రీతేన పూష్ణాత్మసమ ఇవ కృతస్త్రాయతాం సోరుణో వః 53

శాతః శ్యామాలతాయాః పరశురివ తమోరణ్యవహ్నోరివార్చిః
 ప్రాచ్యేవాగ్రే గ్రహీతుం గ్రహకుముదవనం ప్రాగుదస్తోగ్రహస్తః
 ఏక్యం భిష్టస్థ్యభూమ్యోరవధిరివ విధాతేవ విశ్వప్రబోధం
 వాహానాం వో వినేతా వ్యపనయతు విపన్నామ ధామాధిపస్య 54

పౌరస్యస్తోయదర్తోః పవన ఇవ పతత్పావకస్యేవ ధూమో

దూరం దూర్వాస్థలోత్కా మరకతదృషది స్థాస్నవో యన్న యాతాః
పూష్టోశ్వాః పూరయంస్తైస్తదవతు జవన్తైర్లుంకృతేనాగ్రహాలా వః 61

పీనోరత హేర్పిరితాభైశ్చరమఖురపుటాగ్రస్థితైః ప్రాతరద్రా-
వాదీర్హాఙ్ఘైరుదస్తో హరిభిరపగతాసజ్గనిఃశబ్దవక్రః
ఉత్తానానూరుమూర్ధావనతిహారభవద్విప్రతీపప్రణామః
ప్రాహ్యే శ్రేయో విధత్తాం సవితురవతరన్వోమవీధీం రథో వః 62

ధ్వాన్తోఘధ్వంసదీక్షావిధిపటు వహతా ప్రాకృహస్రం కరాణా-
మర్యమా యో గరిష్ఠః పదమతులముపానియతాధ్యాసనేన
స శ్రాన్తానాం నితాన్తం భరమివ మరుతామక్షమాణాం విసో ఢుం
స్కన్ధాత్స్కన్ధం ప్రజన్వో వృజనవిజితయే భాస్వతః స్యన్తనోస్తు 63

యోక్త్రీభూతాన్యగస్యగ్రసితుమివ పురో దన్దశూకాన్దధానో
దేవధావ్యస్తామ్బువాహోవలివిహితబృహత్పక్షవిక్షేపశోభః
సావిత్రః స్యన్తనోసౌ నిరతిశయరయప్రీణితానూరురేనః-
క్షేపీయో వో గరుత్మానివ హరతు హరీచ్ఛావిధేయప్రచారః 64

ఏకాహేనైవ దీర్ఘాం త్రిభువనపదపీం లన్యన్ యో లఘిష్ఠః
పృష్ఠే మేరోర్గరియాన్ దలితమణిదృషత్త్వింషి పింషచ్ఛిరాంసి
సర్వస్యైవోపరిష్టాదథ చ పునరథర్తాదివాస్తాద్రిమూర్షి
బ్రధ్నస్యావ్యాత్స ఏవం దురధిగమపరిస్పన్దనః స్యన్తనో వః 65

ధూర్ధ్వస్తాగ్యగ్రహాణి ధ్వజపటపవనాన్దోలితేన్దూని దూరం
రాహౌ గ్రాసాభిలాషాదనుసరతి పునర్దూత్తచక్రవ్యథాని
శ్రాన్తాశ్వశ్వాసహేలాధుతవిబుధధునీనిర్ధరామాఘంసి భద్రం
దేయాసుర్వో దవీయో దివి దివసపతేః స్యన్తనప్రస్థితాని 66

అక్షే రక్షాం నిబధ్య ప్రతిసరవలయైరోజయన్తో యుగాగ్రం
ధూఃస్తమేఘ దర్ధధూపాః ప్రహితసుమనసో గోచరే కూబరస్య
చరాశ్చక్రే చరన్తో మలయజపయసా సిద్ధవధ్వస్త్రిసంధ్యం

పన్దనే యం ద్యుమార్గే స నుదతు దురితాన్యంశుమత్స్యన్దనో వః 67

ఉత్కీర్ణస్వర్ణరేణుద్రుతఖురదలితా పార్శ్వయోః శశ్వదశ్చై-
రశ్రాన్తభ్రాన్తచక్రక్రమనిఖిలమిలన్నేమినిమ్నా భరేణ
మేరోర్మూర్ధన్యఘం వో విఘటయతు రవేరేకపిఠీ రథస్య
సో వ్యజ్ఞో దక్తా మ్భురిక్తప్రకటితపులనోద్ధూసరా స్వర్ధునీవ 68

నన్తుం నాకాలయానామనిశమనుయతాం పద్ధతిః పన్త్తిరేవ
క్షోదో నక్షత్రరాశేరదయరయమిలచ్చక్రపిష్టస్య ధూలిః
హేషాహూద్వో హరీణాం సురశిఖరిదరీః పూరయన్నేమినాదో
యస్యావ్యాప్తిప్రభానోః స దివి భువి యథా ఒవ్యక్తచిహ్నా రథో వః 69

నిఃస్పన్దానాం విమానావలివితతదివాం దేవవృన్దారకాణాం
వృన్దైరానన్దసాన్త్రోద్యమమపి వహతాం విన్దతాం విన్దతాం వన్దితుం నో
మన్దాకిన్యామమన్దః పులిన్భృతి మృదుర్మన్దరే మన్దిరాభే
మన్దారైర్మణ్ణితారం దధదరి దినకృత్స్యన్దనః స్తాన్మృదే వః 70

చక్రీ చక్రారపన్త్తిం హరిరపి చ హరీన్ ధూర్జటిర్ధూర్ధ్వజాన్తా-
నక్షం నక్షత్రనాథోరుణమపి వరుణః కూబరాగ్రం కుబేరః
రంహాః సంఘః సురాణాం జగదుపకృతయే నిత్యయుక్తస్య యస్య
స్తాతి ప్రీతిప్రసన్నోన్వన్యహమహిమరుచేః సోవతాత్స్యన్దనో వః 71

నేత్రాహీనేన మూలే విహితపరికరః సిద్ధసాధ్యైర్మరుద్భిః
పాదోపాన్తే స్తుతోలం బలిహారిరభసాకర్షణాబద్ధవేగః
భ్రామ్యన్ వ్యోమామ్బురాశావశిశిరకిరణస్యన్దనః సంతతం వో
దిశ్యాల్లక్ష్మీమపారామతులితమహిమేవాపరో మన్దరాద్రిః 72

యజ్ఞావయో బీజమహ్నో మపహతతిమిరం చన్ద్రషామన్జనం యద్
ద్వారం యన్ముక్తిభాజాం యదఖిలభువనజ్యోతిషామేకమోకః
యద్వృష్ట్యమోఖనిధానం ధరణీరససుధాపానపాత్రం మహద్య-
ద్దిశ్యాదీశస్య భాసాం తదవికలమలం మఙ్గలం మణ్డలం వః 73

వేలావర్ధిష్ఠు సిన్ధోః పయ ఇవ ఖమివార్ధోద్ధతాగ్ర్యగ్రహోడు
 స్తోకోద్భిన్నస్వచిహ్నప్రసవమివ మధోరాస్యమస్యన్మనాంసి
 ప్రాతః పూష్టోశుభాని ప్రశమయతు శిరఃశేఖరీభూతమద్రేః
 పౌరస్త్వస్యోద్గభస్తితిమితతమతమఃఖండనం మణ్డలం వః 74

ప్రాత్యుష్టస్తప్రహేమోజ్జ్వలరుచిరచలః పద్మరాగేణ యేన
 జ్యాయః కింజల్కపుష్టో యదలికులశితేరమ్పరేన్ద్రివరస్య
 కాలవ్యాలస్య చిహ్నం మహితతమమహోమూర్ధ్ని రత్నం మహాద్య-
 ద్దీప్తాంశోః ప్రాతరవ్యాత్తదవికలజగన్మణ్డనం మణ్డలం వః 75

కస్త్రాతా తారకాణాం పతతి తనురవశ్శాయబిన్దుర్యథేన్దు-
 ర్విద్రాణా ద్యక్ష్మాగ్రేరురసి మురరిపోః కౌస్తుభో నోద్గభస్తిః
 వహ్నోః సాపహ్నావేవ ద్యుతిరుదయగతే యత్ర తన్మణ్డలం వో
 మార్తణ్డీయం పునీతాద్ధివి భివి చ తమాంసీవ మృష్ణన్మహాంసి 76

యత్ప్రిచ్యాం ప్రాకృకాస్తి ప్రభవతి చ యతః ప్రాచ్యసాపుజ్జిహోనా-
 దిద్ధిం మధ్యే యదహోర్నా భవతి తతరుచా యేన చోత్పాద్యతేహః
 యత్పర్వాయేణ లోకానవతి చ జగతాం జీవితం యచ్చ తద్వో
 విశ్వానుగ్రాహి విశ్వం సృజదపి చ రవేర్మణ్డలం ముక్తయేస్తు 77

శుష్యన్త్యాథానుకారా మకరవసతయో మారవీణాం స్థలీనాం
 యేనోత్తప్తాః సుటన్తస్థడితి తిలతులాం యాన్త్యగేన్త్రా యుగాన్తే
 తచ్చణ్డాశోరకాణ్ణత్రిభువనదహనాశక్కయా ధామ కృచ్ఛాత్
 సంహృత్యాలోకమాత్రం ప్రలఘు విదధతః స్తాన్ముదే మణ్డలం వః 78

ఉద్యద్ధూద్యానవాప్యాం బహులతమతమఃపజ్కపూరం విదార్య
 ప్రోద్భిన్నం పత్రపార్వేష్వవిరలమరుణచ్ఛాయయా విస్ఫురన్త్యా
 కల్యాణాని క్రియాద్యః కమలమివ మహాన్మణ్డలం చణ్ణభానో-
 రన్వితం తృప్తిహేతోరసకృదకికులాకారిణా రాహుణా యత్ 79

చక్షుర్గక్షద్విషో యన్న తు దహతి పురః పూరయత్యేవ కామం
 నాస్తం జష్టం మరుద్ధిర్ధదిహ నియమినాం యానపాత్రం భవాభౌ
 యద్వీతత్రాన్తి శశ్వద్భిమదపి జగతాం త్రాన్తిమత్రాన్తి హన్తి
 బ్రధ్నస్యాఖ్యాద్విరుద్ధక్రియమథ చ హితాధాయ తన్మణ్ణలం వః 80

సిద్ధైః సిద్ధాన్తమిశ్రం శ్రితవిధి విబుధైశ్చార్ణైశ్చాటుగరభం
 గీత్యా గన్ధర్వముఖ్యైర్ముహురహిపతిభిర్యాతుధానైర్యతాత్మ
 సార్థం సాధ్యైర్మునీనైర్ముదితమతమనో మోక్షిభిః పక్షపాతాత్
 ప్రాతః ప్రారమభమాణస్తుతిరవతు రవిర్విశ్వవన్దోదయో వః 81

భాసామాసన్నభావాదధికతరపటోశ్చక్రవాలస్య తాపా-
 చేదాదచ్చిన్నగచ్ఛత్తురగఖురపుటన్యాసనిఅశక్కుటజ్జైః
 నిఃసజ్గస్యన్దనాజ్గభ్రమణనికషణాప్తాతు వస్త్రప్రకారం
 తప్తాంశుస్తప్తరీక్షాపర ఇవ పరితః పర్యటణాటకాద్రిమ్ 82

నో శుష్కం నాకనద్యా వికసితకనకామ్భోజయా భ్రాజితం తు
 ప్లుష్టా నైవోపభోగ్యా భవతి భృశతరం నన్దనోద్యానలక్ష్మీః
 నో శృణ్గాణి ద్రుతాని ద్రుతమమరగిరేః కాలధౌతాని ధౌతా-
 సిద్ధం ధామ ద్యుమార్గే ప్రుదయతి దయయా యత్ర సోర్కోవతాద్వః 83

ధావ్నస్యైవాన్తహేతుర్న భవతి మలిన్దైకాత్మనః పాప్మనోపి
 ప్రాక్పాదోపాన్తభాజాం జనయతి న పరం పజ్కజానాం ప్రబోధమ్
 కర్తా నిఃశ్రేయసానామపి న తు ఖలు యః కేవలం వాసరాణాం
 సోవ్యాదేకోద్యమేచ్ఛావిహితబహుబృహద్విశ్వకార్యోర్యమా వః 84

లోటల్లోష్టావిచేష్టః శ్రితశయనతలో నిఃసహీభూతదేహః
 సందేహీ ప్రాణితవ్యే సపది దశ డిశః ప్రేక్షమాణోన్దకారాః
 నిఃశ్వాసాయాసనిష్ఠః పరమపరవశో జాయతే జీవలోకః
 శోకేనేవాన్యలోకానుదయకృతి గతే యత్ర సోర్కోవతాద్వః 85

క్రామల్లోలోపి లోకాస్తదుపకృతికృతావాశ్రితః సైర్యకోటిం

నృణాం దృష్టిం విజహ్నం విదధదపి కరోత్యన్తరత్యన్తభద్రామ్
యస్తాపస్యాపి హేతుర్భవతి నియమినామేకనిర్వాణదాయా
భూయాత్స ప్రాగవస్థాధికతరపరిణామోదయోర్కః శ్రియే వః 86

వ్యాపన్నర్తుర్న కాలో వ్యభిచరతి ఫలం నౌషధీర్వృష్టిరిష్టా
స్తైష్టైస్తుప్యన్తి దేవా నహి వహతి మరున్నిర్మలాభాని భాని
ఆశాః శాన్తా న భిన్దన్త్యవధిముదధయో బిభ్రతి జ్ఞాభూతః జ్ఞాం
యస్మిన్స్తైలోక్యమేవం న చలతి తపతి స్తాత్స సూర్యః శ్రియే వః 87

కైలాసే కృత్తివాసా విహరతి విరహాత్రాసదేహోఽథకాన్తః
శ్రాన్తః శేతే మహాహావధిజలధి వినా భద్మనా పద్మనాభః
యోగోద్యోగైకతానో గమయతి సకలం వాసరం స్వం స్వయంభూ-
ర్భూరితైలోక్యాచిన్తాభృతి భువనవిభౌ యత్ర భాస్వాన్న వోవ్యాత్ 88

ఏతద్యన్మణ్ణలం ఖే తపతి దినకృతస్తా ఋచోర్చ్ఛి యాని
ద్యోతన్తే తాని సామాన్యయమపి పురుషో మణ్ణలేణుర్యజాంషి
ఏవం యం వేద వేదత్రితయమయమయం వేదవేదీ సమగ్రో
వర్గం స్వర్గావవర్గప్రకృతిరవికృతిః సోస్తు సూర్యః శ్రియే వః 89

నాకౌకఃప్రత్యనీకక్షతిపటుమహసాం వాసావార్ద్రేసరాణాం
సర్వేషాం సాధు షాతాం జగదిదమదితేరాత్మజత్వే సమేపి
యేనాదిత్యాభిధానం నిరతిశయగుణైరాత్మని న్యస్తమస్తు
స్తుత్యస్తైలోక్యవన్ధౌస్త్రిదశమునిగణైః సోంశుమాక్ష శ్రేయసే వః 90

భూమిం ధామ్నోభివృష్ట్యా జగతి జలమయాం పావనీం సంస్మృతావ-
ప్యాగ్నేయాం దాహాక్ష్యా ముహురపి యజమానాం యథాప్రార్థితార్ఘైః
లీనామాకాశ ఏవామృతకరఘటితాం ధ్వాన్తపక్షస్య పర్వ-
ణ్యేవం సూర్యోష్టభేదాం భవ ఇవ భవతః పాతు బిభ్రత్స్వమూర్తిమ్ 91

ప్రాక్కాలోన్నిద్రపద్మాకరపరిమలనావిర్భవత్పాదశోభో
భక్త్యా త్యక్తోరుభేదోద్గతి దివి వినతాసూనునా నీయమానః

సప్తాశాస్త్రాపరాంతాన్యధిక్రమమధరయన్యో జగన్తిస్తుతోలం
దేవైర్దేవః స పాయాదపర ఇవ మురారాతిరహ్నం పతిర్వః 92

యః స్రష్టాపాం పురస్తాదచలవరసమభ్యన్నతేర్హేతురేకో
లోకానాం యస్త్రయాణాం స్థిత ఉపరి పరం దుర్విలస్థ్యేన ధామ్నా
సద్యః సిద్ధ్యై ప్రసన్నద్యుతిశుభచతురాశాముఖః స్తాద్విభక్తో
దేవధా వేధా ఇవావిష్కృతకమలరుచిః సోర్విషామాకరో వః 93

సాద్రిద్యూర్వీనదీశా దిశతి దశ దిశో దర్శయన్వార్గ్యశో యః
సాదృశ్యం దృశ్యతే నో సదశశతదృశి తైదశే యస్య దేశే
దీప్తాంశుర్వః స దిశ్యాదశివయుగదశాదర్శితద్వాదశాత్మా
శం శాస్త్ర్యశాస్త్రం శ్చ యస్యాశయవిదతిశయాద్దన్దశూకాశనాద్యః 94

తీర్థాని వ్యర్థకాని హృదనదసరసీనిర్హరామ్భాజినీనాం
నోదన్వన్తో నుదన్తి ప్రతిభయమశుభశ్వభ్రపాతానుబన్ధి
ఆపో నాకాపగాయా అపి కలుషముషో మజ్జితాం నైవ యత్ర
త్రాతుం యాతోన్యలోకాన్ స దిశతు దివసస్యైకహేతుర్హితం వః 95

ఏతత్పాతాలపఙ్కఘ్నతమివ తమసైవైకముద్గాఢమాసీ-
దప్రజ్ నాతాప్రతర్క్యం నిరవగతి తథాలక్షణం సుప్తమన్తః
యాదృక్సృష్టేః పురస్తాన్నిశి నిశి సకలం జాయతే తాదృగేవ
త్రైలోక్యం యద్వియోగాదవతు రవిరసౌ సర్గతుల్యోదయో వః 96

ద్వీపే యోస్తాచలోస్మిన్భవతి ఖలు స ఏవాపరత్రోదయాద్రి-
ర్యా యామిన్యజ్జ్వలేన్ద్యుతిరిహ దివసోన్యత్ర తీవ్రాతపః సః
యద్వశ్యే దేశకాలావితి నియమయతో నో తు యం దేశకాలా-
వవ్యాతస్వప్రభుత్వాహితభువనహితో హేతురహ్నమినో వః 97

వ్యగైర్గ్యగ్రహేన్దుగ్రసనగురు భరైర్నో సమగైరుదగైః
ప్రత్యగైరీషదుగైరుదయగిరిగతో గోగజైర్గోరయన్ గామ్
ఉద్ధాఢార్చిర్విలీనామరనగరనగ్రావగరాఘమివాహ్నా-

